

جوکر،

یاد دیوانہی مدرن

(تحلیل جامعہ شاعری بیدایش شخصیت جوکر)

نویسنده: جی ایوالد

ترجمہ: غزل خسروی

ویراستار: سام محتشم

نشر جغد

فروشگاه www.joghdpub.ir

joghdbook@gmail.com

[@joghdbook](https://www.instagram.com/joghdbook)

[joghd.ketab](https://www.joghd.ketab.ir)

نشر جغد

شماره تماس، واتساپ و تلگرام: ۰۹۱۲۰۰۳۷۱۹۳

تهران: صندوق پستی ۱۴۷-۱۶۶۳۵

یک دیوانه‌ی مدرن

نویسنده: جی ایوالد

مترجم: غزل خسروی

ویراستار: سام محتشم

مدیر هنری و طراح جلد: بهنوش خسروی

ناظر چاپ: حسین فاضلی

صفحه‌آرایی: کارگاه جغد

چاپ: قشقای

چاپ اول ۱۴۰۰

شمارگان: ۵۰۰

ISBN: 978-622-6467-31-5

سرشناسه: ایوالد، جی Ewald, Jay

عنوان و نام پدیدآور: جوکر، یک دیوانه مدرن/ نویسنده جی ایوالد؛ ترجمه غزل خسروی ۱۳۹۹

مشخصات نشر: تهران: نشر جغد، ۱۳۹۹

مشخصات ظاهری: ۱۳۶ص؛ ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س.م.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۴۶۷-۳۱-۵

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: عنوان اصلی: The Joker: a character study of a modern madman, ۲۰۱۷.

موضوع: جوکر (شخصیت داستانی)

موضوع: Joker (Fictitious character)

شناسه افزوده: خسروی، غزل، ۱۳۷۸ - مترجم

رده بندی کنگره: PN۷۷۲۸

رده بندی دیویی: ۵/۷۴۱

شماره کتابشناسی ملی: ۷۵۰۱۰۹۲

همه حقوق چاپ و نشر این کتاب به هر شکل برای نشر جغد محفوظ است.

۴۹۵۰۰ تومان

Paper from well managed forests
and controlled sources
کافه این کتاب از جنگل‌ها و منابع
کاملاً مدیریت شده تهیه شده است.

فهرست:

۶	 مقدمه
۱۲	 فصل اول: درباره‌ی شر و آدم شرور
۱۴	 کارکرد شر در ادبیات و جهان
۲۰	 تعریف آدم شرور
۲۴	 چرا آدم‌های شرور محبوب‌اند؟
۲۹	 دوگانه‌ی ضدیت
۳۴	 اسطوره‌ی نبرد
۳۸	 فروپاشی و آفرینش
۴۲	 فصل دوم: ابرشرور و انسان ناانسان
۴۴	 چه چیزی یک ابرشرور را می‌سازد؟
۵۱	 دل‌تک‌سایبری
۵۵	 تراانسانیت، پسانسانیت، و جوکر
۵۸	 ناانسانی شدن کژشکلی‌های جوکر
۶۶	 درباره‌ی جانوران آلوده
۷۷	 فصل سوم: انواع جنون
۸۰	 درک جنون
۸۲	 تاریخ جنون
۹۲	 جنون همه‌گیر
۱۰۳	 جنون در رسانه‌ها
۱۰۶	 تشخیص جوکر
۱۲۸	 نتیجه‌گیری
۱۳۶	 کتاب‌شناسی

مقدمه

در سال ۱۹۴۰، پدیدآورندگان شخصیت جوکر نمی‌دانستند چه تاثیری نه تنها بر جهان کتاب‌های کمیک، بلکه نیز بر کارهای ادبی و سینمایی فرهنگ مردمی گذاشته‌اند. جوکر و روان‌شناسان و منتقدان به یک شکل و با نگاهی تشریح و بررسی کرده‌اند که در این شخصیت ناخوشی‌های روانی گوناگونی را به روشنی نشان و تشخیص می‌دهد. برخی دانش‌پژوهان کوشیده‌اند که جوکر را از موضعی اخلاقی بررسی کنند، در حالی که برخی دیگر او را به مثابه‌ی عامل پراکنش هرج و مرجی ناشی از شر تصویر کرده‌اند. همچنین برخی کوشیده‌اند تا جوکر را در دسته‌ی اسطوره بگنجانند، با دیوهای نخستین یکی‌اش کنند، و او را در سناریوی اسطوره‌ی نبرد قرار دهند. هرچند جای تردید نیست که برای خواننده، جوکر آدمی شرور، یا گاهی هیولایی تودل‌پروست، این شخصیت شکل‌پذیری غریبی دارد که تقریباً باید از دیدگاه‌های بسیاری بررسی شود. کتاب‌هایی مانند «بتمن: شوخی مرگ‌بار» از آلن مُر، «بتمن: مرگ در خانواده» از جیم استارلین و رمان گرافیکی «جوکر: مرگ خانواده» تنها کارهای مهم

^۱Alan Moore (1953 UK), 1988, *Batman: The Killing Joke*

^۲Jim Starlin (1949 US), 1988, *Batman: A Death in the Family*

در افسانه‌ی جوکر نیستند، اما این کتاب‌های کمیک این شخصیت را نه تنها در جایگاه آدمی شرور، بلکه نیز با توجه به جنون و ارتباطش با پسانسانیت، شناسانده‌اند.

جوکر شاید یکی از عجیب‌ترین و ترسناک‌ترین آدم‌های شروری باشد که در هفتادوپنج سال گذشته پایش به شهر گاتهام^۱ در داستان‌های کمیک باز شده است. او با چوب‌پای فردار دزدی و فرار کرده، کاریکاتریست‌ها را گروگان گرفته، منبع آب گاتهام را آلوده کرده، مقامات شهر را با یک بمب غول‌پیکر و به شکل کیک تولد تهدید کرده، و دست به چندین فقره قتل زده است. به هر حال با وجود تخلفاتش، جوکر یکی از شناخته‌شده‌ترین و تاثیرگذارترین شخصیت‌ها در فرهنگ مردمی امروز است. با یک جست‌وجوی ساده در وبسایت آمازون^۲ می‌توان به این علاقه پی برد چراکه نتیجه‌ی این جست‌وجو بیش از ۳۰ هزار اقلام مختلف مرتبط به جوکر است از جمله اسباب‌بازی‌ها، لباس‌های هالووین، تزیینات کریسمس و پوشاک برای مردان، زنان و کودکان. این حجم از محصولات تنها به ویرترین چند فروشگاه آن‌لاین محدود نشده که پوشاک و اجناس فرهنگ مردمی را می‌فروشند. در چهل و نه سال گذشته، این شخصیت در فیلم‌ها و نمایش‌های تلویزیونی بسیاری دیده شده و نقش او را برخی از نام‌دارترین بازیگرهای هالیوود مانند جک نیکلسن^۳ و مارک همیل^۴ بازی کرده‌اند. نام جوکر حتا تیراندازی سال ۲۰۱۲ در طول نخستین

^۱Scott Snyder (1976 US), 2013, *The Joker: Death of the Family*

^۲Gotham

^۳Amazon.com

^۴Jack Nicholson (1937 US)

^۵Mark Hamill (1951 US)

نمایش فیلم *بتمن*، یعنی «شوالیه‌ی تاریکی برمی‌خیزد»، در ایالت آرژانتا، کُرادو را یادآوری می‌کند که آن‌جا مجرم جیمز هلمز^۷ جوکر شده بود.

در کل، حق پدیدآورنده‌ی این دلقک مجرم را به باب کین می‌دهند، کسی که در سال ۱۹۳۹ *بتمن* را پدید آورد. برخی، از جمله برایان کرانین، ویلاگ نویس و تاریخ‌نگار کتاب‌های *کمیک*، و مایک گلد^۸ مدعی‌اند که کین از طرح جوکر ورق‌های بازی دستیارش، جری رابینسن^۹ الهام گرفته، در حالی که برخی دیگر باور دارند این شخصیت را بیل فینگر^{۱۰} و براساس فیلم ۱۹۲۸، «هردی که می‌خندد»،^{۱۱} با بازی کنراد فایت^{۱۲} پدید آورده است. فینگر را کین استخدام کرد تا در نوشتن ماهانه‌ی *کمیک‌های بتمن* به او کمک کند و به این شکل، بخش بیشتر داستان *بتمن* را در سال ۱۹۴۰ با هم کاری هم نوشتند زمانی که جوکر برای نخستین بار در این داستان‌ها دیده شد. برایان کرانین می‌گوید که «فینگر طرف‌دار آدم‌های شرور تکراری نبود. اگر شخصیتی مقابل *بتمن* قرار می‌گرفت، حتماً در پایان داستان به شکلی می‌مُرد». ویتنی الزورث^{۱۳} ویراستار وقت *کمیک‌های بتمن*، جلوی مرگ نابهنگام جوکر را گرفت چون «حس می‌کرد که حیف است این شخصیت را به این زودی‌ها گُشت». از زمان

^۷The Dark Knight Rises (2012)

^۸James Holmes (1987 US)

^۹Bob Kane (1915-1998 US)

^{۱۰}Brian Cronin

^{۱۱}Mike Gold (1950 US)

^{۱۲}Jerry Robinson (1922-2011 US)

^{۱۳}Bill Finger (1914-1974 US)

^{۱۴}Paul Leni, 1928, *The Man Who Laughs*

^{۱۵}Conrad Veidt (1893 Germany – 1943 US)

^{۱۶}Whitney Ellsworth (1908-1980 US)

این تصمیم تحریریه، جوکر دستخوش دگرگونی‌های بسیاری شده تا جایی که گرانت مَریسَن این شخصیت را «سرسخت‌ترین، سازگارترین و نمادین‌ترین نیمیس» (=الهه انتقام) بنماید توصیف کرده است. این شخصیت آن‌قدر خوب نقش‌اش را بازی کرده که در دورهای که صنعت کمیک بر نقش قهرمان تمرکز داشته، کتاب جوکر، با گردآوری مهم‌ترین داستان‌هایش، چاپ می‌شود.

در مقدمه‌ی مجموعه‌ی کتاب‌های کمیک سال ۱۹۸۸، بانام «بهترین داستان‌های گفته‌شده از جوکر»، مایک گلد ویراستار ارشد دی‌سی کامیکس،^۴ این پرسش را طرح می‌کند که چرا در این پنج دهه‌ی گذشته جوکر بسیار کامیاب بوده است. در پاسخ سه دلیل می‌آورد. نخست، می‌گوید که جوکر ترسناک است. جنایت و جنایت‌کاران جنبه‌ی ترسناک جامعه را بازتاب می‌دهند و بیش‌تر شخصیت‌های شرور کتاب‌های کمیک ظاهری تهدیدآمیز یا یک قدرتی خاص دارند، با وجود این هنوز کم هستند که مثل جوکر بترسانند. به باور گلد، «جوکر به‌راستی دست به کارهای واقعی وحشتناکی می‌زند: او آدم می‌کشد. افزون بر این، هنگامی که او آدم‌ها را می‌کشد، لبخندی روی لب قربانی‌هایش نقش می‌بندد- لبخندی که شبیه به نیشخند همیشگی خود جوکر است!» آن‌گونه که گلد روشن می‌کند، دومین دلیل موفقیت جوکر شخصیت مرموزش است. ظاهرش عادی نیست، عجیب رفتار می‌کند، و برای ارتکاب به جنایت شور و شوق عجیبی از خود نشان می‌دهد. شخصیت عجیب و غریب این شازده دلچک مجرم «کمابیش داستان نامعمولی را روایت می‌کند». سومین دلیلی که

^۱Grant Morrison (1960 UK)

^۲Nemesis

^۳The Greatest Joker Stories Ever Told (1988)

^۴DC Comics

گلد به آن اشاره می‌کند این است که «همه‌ی آدم‌های شرور و بزرگ به آدم خوبی که همیشه آن‌ها را شکست می‌دهد، «علاقه» ای خاص دارند؛ اما جوکر آشکارا از بتمن متنفر است و، این تنها دلیل حضور این شخصیت در داستان نیست. جنایت‌ها ضد منطقی‌اند، حتی اگر مجرمان منطقی رفتار کنند. اما جوکر از شر لذت می‌برد زیرا شر مثل او آشوب‌گر است». آن گونه که گلد می‌گوید، پایبند ماندن به این فرمول این امکان را برای جوکر فراهم کرده تا شخصیتی فراتر از سایر آدم‌های شرور داستان‌های کمیک داشته باشد.

در این کتاب، جنبه‌هایی از شخصیت جوکر را بررسی خواهیم کرد همان طور که این شخصیت در «بتمن: شوخی مرگ‌بار» از آلن مِر، «بتمن: مرگ در خانواده» از جیم استارلین و رُمان گرافیکی «جوکر: مرگ خانواده»، با توجه به ربط این آدم شرور به جنون و اخلاق، نحوه‌ی ارتباط‌شان با هم و تأثیرشان بر هم، و پیوندش با پسانسانیت تصویر شده است. فصل اول می‌خواهد بفهمد شر چیست و چه معنایی در رابطه با نقش‌اش در ادبیات و فرهنگ مردمی امروز دارد. این موضوع با بررسی علت‌های بالقوه‌ی شر در این شخصیت روشن می‌شود. همچنین در فصل اول درباره‌ی آدم شرور و تفاوت میان شربودن و شرور بودن بحث می‌شود. خواننده آدم شرور را برای این دوست دارد که او را نقطه‌ی مقابلِ قهرمان می‌بیند، همچنین که جوکر را اسطوره، هیولا و استعاره می‌یابد. فصل دوم این بحث را ادامه خواهد داد، و از آدم شرور به ابرشرور می‌رسد. برای توضیح این موضوع، در این فصل جوکر را با الگوی سایر بزرگان دانا هاروی بررسی خواهیم کرد. در ادامه هم ترانسانیت و هم پسانسانیت و نیز روش‌هایی را بررسی خواهیم کرد که با آن‌ها جوکر می‌تواند هم‌زمان هر دو موضوع را با کاوشی در کژشکلی‌هایی‌اش که از او یک جاتور ساخته، ارتباط‌اش

بازیست بوم خود، و سعی نشان دهد که از خود به اطراف می پراکند. در فصل سوم، جنون و نحوه‌ی تصویرشدن و درک شدن آن در سراسر اروپای ابتدای سده‌ی پانزدهم مطالعه می شود، و نیز این که چگونه با تداوم تصورات منسوخ مان، دیدگاه فرهنگ مردمی مان درباره‌ی معنای امروزی جنون شکل گرفته است. در این فصل نیز جنبه‌های پسانسانی جنون و رفتاری بررسی خواهند شد که تا پیش از کشف روان پزشکی مدرن و تشخیص احتمالی ناخوشی‌های روانی گوناگون در جو کر، نشانه‌ای از شر بودند.